

Bryssel den 10 februari 2021
REV1 – ersätter tillkännagivandet av den
18 januari 2021

TILLKÄNNAGIVANDE TILL BERÖRDA AKTÖRER

FÖRENADE KUNGARIKETS UTTRÄDE OCH EU-REGLERNA OM STATLIGT STÖD

Den 1 februari 2020 utträdde Förenade kungariket ur Europeiska unionen och blev ett tredjeland¹. Utträdesavtalet² föreskriver en övergångsperiod som löpte ut den 31 december 2020. I utträdesavtalet föreskrivs också i vissa fall separationsbestämmelser vid övergångsperiodens utgång.

Alla berörda parter erinras om den rättsliga situation som gäller efter övergångsperiodens utgång (del A nedan). I detta tillkännagivande förklaras också de regler som är tillämpliga på Nordirland efter övergångsperiodens utgång (del B nedan).

A. RÄTTLIG SITUATION EFTER ÖVERGÅNGSPERIODENS UTGÅNG

1. FÖRFARANDET FÖR STATLIG STÖD

Från och med övergångsperiodens utgång kommer EU:s kontroll av statligt stöd inte längre att gälla för statligt stöd som beviljats av Förenade kungariket, såvida det inte påverkar den handel mellan Nordirland och Europeiska unionen som omfattas av protokollet om Irland/Nordirland³. Europeiska kommissionen kommer därför inte längre att ha befogenhet att undersöka eller fatta beslut om potentiella statliga stödåtgärder som Förenade kungariket beviljar efter det datumet. Berörda aktörer kommer inte heller längre att kunna lämna in formella klagomål till Europeiska kommissionen om sådana åtgärder.

När det gäller statligt stöd som beviljats av Förenade kungariket före övergångsperiodens utgång ska följande regler tillämpas:

¹ Ett tredjeland är ett land som inte är medlem i Europeiska unionen.

² Avtal om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen, EUT L 29, 31.1.2020, s. 7 (*utträdesavtalet*).

³ Läs mer om bestämmelserna om statligt stöd i protokollet om Irland/Nordirland i del B i detta tillkännagivande.

I enlighet med artikel 92.1 i utträdesavtalet ska Europeiska kommissionen fortsätta att vara behörig för pågående förfaranden⁴ som avser statligt stöd som beviljats av Förenade kungariket.

I enlighet med artikel 93.1 i utträdesavtalet ska Europeiska kommissionen också fortsätta att vara behörig att inleda nya administrativa förfaranden om statligt stöd som beviljats av Förenade kungariket före övergångsperiodens utgång, om dessa förfaranden inleds senast fyra år efter övergångsperiodens utgång.

I enlighet med artikel 95.1 i utträdesavtalet är Europeiska kommissionens beslut i dessa fall bindande och verkställbara i Förenade kungariket.

Dessutom kommer Europeiska kommissionen fortfarande att ha rätt att väcka talan vid Europeiska unionens domstol för bristande efterlevnad av ett sådant beslut under en period på fyra år efter övergångsperiodens utgång eller dagen för det berörda beslutet, beroende på vilket datum som infaller sist⁵. Domstolens domar i dessa frågor är bindande och verkställbara i Förenade kungariket.

Berörda aktörer kan således fortsätta att informera Europeiska kommissionen – genom formella klagomål eller på andra sätt – om eventuellt olagligt statligt stöd som Förenade kungariket beviljat före övergångsperiodens utgång. Detta inbegriper fall där stödet betalas ut eller distribueras på något annat sätt först vid en senare tidpunkt, under förutsättning att stödmottagaren fick laglig rätt att ta emot stödet före övergångsperiodens utgång.

2. MATERIELLA BESTÄMMELSER OM STATLIGT STÖD

Vissa förenlighetskriterier i Europeiska kommissionens riktlinjer för statligt stöd hänvisar undantagsvis till samarbete mellan EU:s medlemsstater och/eller till en viss EU- eller EES-aspekt⁶. Efter övergångsperiodens utgång kommer dessa kriterier inte längre att gälla för Förenade kungariket och medlemsstaterna kommer att behöva ta hänsyn till detta i samband med allt nytt stöd de beviljar enligt de tillämpliga bestämmelserna.

När det gäller konsekvenserna för företag som omfattas av befintliga stödordningar kommer vissa aktörer inom sjöfartssektorn att påverkas omedelbart. Efter övergångsperiodens utgång har fartyg som registrerats i Förenade kungariket inte längre status som ”EES-flaggade”. Detta kan få följande konsekvenser för aktörerna:

Det kan innebära att aktörer inte längre är berättigade till stöd enligt nationella tonnageskatteordningar som kräver att de ökar eller åtminstone bibehåller en viss andel av sin flotta under EES-flagg och/eller uppfyller minimikraven när det gäller

⁴ Termen *pågående förfaranden* avser de förfaranden som tilldelats ett internt ärendenummer före övergångsperiodens utgång (se artikel 92.3 a i utträdesavtalet).

⁵ Se artiklarna 87.1 och 87.2 i utträdesavtalet.

⁶ För vissa instrument kan t.ex. stödnivåerna vara högre när det gäller gränsöverskridande samarbete mellan EU-medlemsstater och/eller med avtalslutande parter i EES.

EES-flagg. Detta påverkar också fartygsförvaltares stödberättigande (i tillämpliga fall)⁷.

Det kan innebära att aktörer inte längre är berättigade till stöd enligt nationella stödordningar som föreskriver ett (partiellt) undantag från lönebikostnader för att anställa sjöfolk på fartyg som är registrerade i en medlemsstat. Efter övergångsperiodens utgång kommer sjöfolk på fartyg som registrerats i Förenade kungariket inte längre att omfattas av sådana ordningar. I vissa fall (t.ex. när det gäller sjöfolk som arbetar på fartyg som bedriver regelbunden passagerartransport mellan hamnar i unionen) kommer dessutom medborgare i Förenade kungariket som är anställda på fartyg som är registrerade i en medlemsstat inte längre att vara stödberättigade⁸.

Aktörer inom sjöfartssektorn uppmanas därför att kontrollera sin situation mot bakgrund av dessa ändringar.

B. TILLÄMPLIGA REGLER FÖR STÖD SOM PÅVERKAR HANDELN MELLAN NORDIRLAND OCH EUROPEISKA UNIONEN

Efter övergångsperiodens utgång är protokollet om Irland/Nordirland tillämpligt⁹. Protokollet om Irland/Nordirland är föremål för regelmässigt återkommande samtycke av Nordirlands lagstiftande församling, och den inledande tillämpningsperioden löper ut fyra år efter övergångsperiodens utgång¹⁰.

Genom protokollet om Irland/Nordirland görs vissa bestämmelser i EU-rätten tillämpliga även på och i Förenade kungariket med avseende på Nordirland.

I artikel 10 i protokollet om Irland/Nordirland fastställs att de ”unionsrättsliga bestämmelser som förtecknas i bilaga 5 till detta protokoll ska tillämpas på Förenade kungariket, även när det gäller åtgärder för att stödja produktion av och handel med jordbruksprodukter i Nordirland, med avseende på åtgärder som påverkar den handeln mellan Nordirland och unionen som är föremål för detta protokoll”¹¹.

Detta innebär att EU:s regler om statligt stöd kommer att fortsätta att tillämpas i EU:s medlemsstater samt i Förenade kungariket när det gäller stöd som påverkar den handel mellan Nordirland och Europeiska unionen som omfattas av protokollet om Irland/Nordirland. I detta sammanhang föreskrivs i protokollet att dessa regler ska tillämpas på varuhandel och grossistmarknaden för el¹². Europeiska kommissionen samt

⁷ Se avsnitt 3.1 i kommissionens meddelande C(2004) 43 – *Gemenskapens riktlinjer för statligt stöd till sjötransport*, EUT C 13, 17.1.2004, s. 3 (*riktlinjerna för sjötransport*).

⁸ Se avsnitt 3.2 i riktlinjerna för sjötransport.

⁹ Artikel 185 i utträdesavtalet.

¹⁰ Artikel 18 i protokollet om Irland/Nordirland.

¹¹ Artikel 10 i protokollet om Irland/Nordirland.

¹² Artiklarna 5–9 i protokollet om Irland/Nordirland.

Europeiska unionens domstol och tribunalen (*unionsdomstolarna*) ska fortsätta att vara behöriga när det gäller denna typ av stöd.¹³

I detta avsnitt behandlas först omfattningen av artikel 10 i protokollet om Irland/Nordirland och begreppet *påverkan på handeln* förtydligas, mot bakgrund av de principer som utvecklats av unionsdomstolarna. Andra avsnittet i denna del innehåller förklaringar angående artikel 5.6 i protokollet om Irland/Nordirland. Förklaringarna är dock inte uttömmande. Syftet är att ge domstolarna och de myndigheter i EU-medlemsstaterna och Förenade kungariket som beviljar statligt stöd särskild vägledning om hur begreppet påverkan på handeln mellan Nordirland och unionen ska tillämpas.

1. ARTIKEL 10 I PROTOKOLLET OM IRLAND/NORDIRLAND

Tillämpningen av artikel 10 i protokollet om Irland/Nordirland är begränsad till de åtgärder som påverkar den handel mellan Nordirland och unionen som omfattas av protokollet om Irland/Nordirland, dvs. varuhandeln och den gemensamma elmarknaden¹⁴.

Detta betyder dock inte att endast statliga stödåtgärder som rör produktion av och/eller handel med varor (inklusive jordbruk och fiske, se nedan) eller den gemensamma elmarknaden ska beaktas. Snarare kan allt offentligt stöd till all ekonomisk verksamhet omfattas av artikel 10 i protokollet om Irland/Nordirland, så länge det går att fastställa att det offentliga stödet kan påverka den berörda handeln mellan Nordirland och unionen. Offentligt stöd till tjänsteleverantörer – oavsett var de är verksamma – vars kunder bedriver handel som omfattas av protokollet om Irland/Nordirland kan omfattas av artikel 10 i protokollet om Irland/Nordirland.

I enlighet med artikel 10 i protokollet om Irland/Nordirland ska dessutom eventuella åtgärder för att stödja produktion av och handel med jordbruks- och fiskeriprodukter i Nordirland omfattas av tillämpningen av unionens regler om statligt stöd som förtecknas i bilaga 5 till protokollet om Irland/Nordirland, om dessa åtgärder påverkar den berörda handeln mellan Nordirland och unionen. Samtidigt föreskrivs det i artikel 10.2 i protokollet om Irland/Nordirland ett undantag från tillämpningen av unionsrätten upp till en fastställd maximal total årlig stödnivå, förutsatt att en fastställd minimiandel av det undantagna stödet överensstämmer med bestämmelserna i bilaga 2 till WTO-avtalet om jordbruk. Denna maximala stödnivå och minimiandelen har fastställts av gemensamma kommittén (Europeiska unionen och Förenade kungariket) genom beslut nr 5/2020 av den 17 december 2020¹⁵. Alla sådana åtgärder som vidtas för att stödja produktion av och handel med jordbruks- och fiskeriprodukter i Nordirland som inte omfattas av undantaget och som påverkar

¹³ Se artikel 12.4 i protokollet om Irland/Nordirland.

¹⁴ Se artiklarna 5–9 i protokollet om Irland/Nordirland.

¹⁵ Beslut nr 5/2020 av den gemensamma kommitté som inrättas genom avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen av den 17 december 2020, om fastställande av den inledande maximala undantagna totala årliga stödnivån och den inledande minimiandel som avses i artikel 10.2 i protokollet om Irland/Nordirland till avtalet om Förenade konungariket Storbritannien och Nordirlands utträde ur Europeiska unionen och Europeiska atomenergigemenskapen (EUT L 443, 30.12.2020, s. 13).

den berörda handeln mellan Nordirland och unionen, omfattas av artikel 10.1 i protokollet om Irland/Nordirland.

Vid tillämpningen av artikel 10 i protokollet om Irland/Nordirland ska begreppet påverkan på handeln i den bestämmelsen läsas mot bakgrund av samma begrepp i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Den 17 december 2020 avgav EU följande ensidiga förklaring i den gemensamma kommitté som inrättats enligt artikel 164 i utträdesavtalet: ”Vid tillämpningen av artikel 107 i EUF-fördraget på situationer som avses i artikel 10.1 i protokollet kommer Europeiska kommissionen att ta vederbörlig hänsyn till Nordirlands integrerade ställning på Förenade kungarikets inre marknad. Europeiska unionen understryker att alla eventuella återverkningar på handeln mellan Nordirland och unionen som omfattas av detta protokoll inte kan vara enbart hypotetiska, presumerade eller utan verklig och direkt koppling till Nordirland. Det måste fastställas varför åtgärden kan få sådana återverkningar på handeln mellan Nordirland och unionen, på grundval av åtgärdens faktiska och förutsebara verkningar.”¹⁶

Denna förklaring klargör omfattningen av artikel 10.1 i protokollet om Irland/Nordirland. Den påverkar dock inte unionsdomstolarnas tolkning av begreppet påverkan på handeln, som förklaras nedan.

I detta sammanhang bör det noteras att frasen ”[...] inte kan vara enbart hypotetiska, presumerade eller utan verklig och direkt koppling till Nordirland” samt förklaringen att ett sådant påstående måste ges ”på grundval av åtgärdens faktiska och förutsebara verkningar” förtydligar den tidigare frasen ”återverkningar på handeln mellan Nordirland och unionen som omfattas av detta protokoll”. Detta förtydligande ligger helt i linje med unionsdomstolarnas rättspraxis (se nedan) att påverkan på handeln inte kan vara enbart hypotetisk eller presumerad utan måste kunna påvisas och att den måste gälla den berörda handeln, dvs. mellan Nordirland och unionen när det gäller artikel 10.1 i protokollet om Irland/Nordirland.

Förklaringen tydliggör därför, men ändrar inte, begreppet påverkan på handeln så som det tolkas av unionsdomstolarna.

1.1. Begreppet statligt stöd

Enligt kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd som avses i artikel 107.1 i fördraget¹⁷ är det för att fastställa om det rör sig om stöd som påverkar handeln ”inte nödvändigt att fastställa att stödet faktiskt påverkar handeln (...) utan endast att stödet kan påverka sådan handel. Domstolen har särskilt slagit fast att '[o]m ett statligt finansiellt stöd förstärker ett företags

¹⁶ https://ec.europa.eu/info/publications/unilateral-declarations-eu-and-uk-application-unions-state-aid-rules-under-article-10-ie-ni-protocol_en.

¹⁷ Kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd som avses i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (*tillkännagivandet om begreppet statligt stöd*) (EUT C, 262,19.7.2016, s. 1).

ställning i förhållande till andra konkurrerande företag i handeln inom [unionen] ska denna handel anses påverkas av detta stöd”¹⁸.

Rättspraxis ger således presumtion om att handeln påverkas så snart ett statligt finansiellt stöd förstärker ett företags ställning i förhållande till andra företag på en marknad där handel sker¹⁹. Alternativt föreligger påverkan på handeln när det åtminstone är tänkbart att stödmottagaren konkurrerar med aktörer som är etablerade i andra medlemsstater. Domstolen konstaterar att ”stöd snedvrider konkurrensen eftersom företagens finansiella ställning och deras manöverutrymme stärks jämfört med konkurrerande företag som inte får samma förmåner. I den mån detta får effekter på handeln mellan medlemsstaterna påverkar naturligtvis stödet handeln i negativ riktning”²⁰.

Stöd kan också påverka handeln inom unionen även om det företag som gynnas exporterar huvuddelen av sin produktion till länder utanför unionen²¹. Detta eftersom det företag som får stöd får konkurrensfördelar jämfört med andra företag i unionen. Domstolen har också tydliggjort att, påverkan på handeln inte behöver vara märkbar, med undantag av situationer som omfattas av regeln om stöd av mindre betydelse²². Det vill säga att även en mycket liten, eller till och med en rent potentiell påverkan på handeln är tillräcklig²³. Påverkan på handeln kan dock inte vara enbart hypotetisk eller presumerad utan måste kunna påvisas²⁴. Detta innebär t.ex. att åtgärder med en rent lokal verkan inte omfattas av reglerna om statligt stöd²⁵. Det faktum att stödet beviljas alla aktörer i en viss ekonomisk sektor utesluter inte att det påverkar handeln, eftersom stödmottagarna t.ex. skulle kompenseras för omkostnader de skulle ha haft om de inte fått stöd.

1.2. Begreppet påverkan på handeln mellan Nordirland och unionen

För att stöd ska anses påverka handeln mellan Nordirland och unionen behöver stödmottagaren inte nödvändigtvis vara etablerad i en av EU:s medlemsstater eller i Nordirland. Stödmottagaren behöver inte heller vara direkt involverad i handel mellan Nordirland och unionen.

¹⁸ Tillkännagivandet om begreppet statligt stöd, punkt 190 (fotnoterna återges ej).

¹⁹ Philip Morris/kommissionen, 730/79, ECLI:EU:C:1980:209, punkt 11.

²⁰ Italien/kommissionen, C-310/99, ECLI:EU:C:2002:143, Portovesme/kommissionen, T-291/11, ECLI:EU:T:2014:896 och Eurallumina/kommissionen, T-308/11, ECLI:EU:T:2014:894.

²¹ Belgien/kommissionen (”Tubemeuse”), C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125.

²² CETM/kommissionen, T-55/99, ECLI:EU:T:2000:223, punkt 86, sammanfattning, punkt 6.

²³ Eventech, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, Achema m.fl., C-706/17, ECLI:EU:C:2019:407, Azienda Napoletana Mobilità, C-659/17, ECLI:EU:C:2019:633, a&o hostel and hotel Berlin/kommissionen, T-578/17, ECLI:EU:T:2019:437.

²⁴ Marininvest och Porting/kommissionen, T-728/17, ECLI:EU:T:2019:325, punkt 81.

²⁵ Tillkännagivandet om begreppet statligt stöd, punkt 196.

Stöd som beviljas företag av medlemsstaterna eller Förenade kungariket kan anses påverka handeln mellan Nordirland och unionen om det påverkar möjligheterna för företag på den andra marknaden att bedriva sådan handel, eller om det ökar stödmottagarnas möjligheter att ta sig in på marknaden i unionen eller i Nordirland, om de så önskar²⁶. I synnerhet kan stöd som beviljats av Förenade kungariket till företag som inte är etablerade i Nordirland också omfattas av artikel 10 i protokollet om Irland/Nordirland, om det kan påvisas att detta kan påverka den berörda handeln mellan Nordirland och unionen. Detta kan särskilt vara fallet om företaget är verksamt i eller handlar med Nordirland, eftersom stödet kan minska möjligheterna för konkurrenter i unionen att vara verksamma på den marknaden.

Exempelvis skulle följande åtgärder kunna anses påverka handeln mellan Nordirland och unionen:

- En skatteordning som ger direkta eller indirekta fördelar till företag som handlar med Nordirland.
- Incitament i sektorn för finansiella tjänster som ger tillverkare eller elbolag som är verksamma inom handel mellan Nordirland och unionen tillgång till billigare lån, så att de därmed får fördelar jämfört med sina handelspartner.
- Stöd till tillverkare i svårigheter om deras varor är tillgängliga för försäljning i Nordirland.

2. ARTIKEL 5.6 I PROTOKOLLET OM IRLAND/NORDIRLAND

I artikel 5.6 till protokollet om Irland/Nordirland identifieras särskilda åtgärder i samband med det protokollet²⁷. I den mån dessa åtgärder påverkar den berörda handeln mellan Nordirland och unionen (dvs. handel med varor och handel med energi i grossistledet) omfattas de av bestämmelserna om statligt stöd i artikel 10 i protokollet om Irland/Nordirland.

Till följd av detta kommer Förenade kungariket att kunna avstå från tullskuld eller återbetala handlare i enlighet med artikel 5.6 i protokollet om Irland/Nordirland, men endast i enlighet med EU:s bestämmelser om statligt stöd. I detta sammanhang ska återbetalningar på mer än 200 000 euro under en period på tre år (dvs. över gränsen för stöd av mindre betydelse) anmälas till Europeiska kommissionen, såvida inget undantag är tillämpligt.

²⁶ Libert m.fl., C-197/11 och C-203/11, ECLI:EU:C:2013:288.

²⁷ Återbetalning (från Förenade kungarikets sida) av tullar på varor som förs in i Nordirland, avstående (från Förenade kungarikets sida) från tullskulder för varor som förts in i Nordirland, fastställande (av Förenade kungariket) under vilka omständigheter tullar ska återbetalas med avseende på varor ”som bevisligen inte har förts in i unionen” och ”ersätta företag för att uppväga effekterna” av dessa bestämmelser (av Förenade kungariket).

När Europeiska kommissionen bedömer dessa stödåtgärders förenlighet kommer den att ta hänsyn till förhållandena i Nordirland.²⁸

På kommissionens webbplats om EU-regler om statligt stöd (https://ec.europa.eu/competition/state_aid/overview/index_en.html) finns allmän information om unionens lagstiftning om statligt stöd. Webbssidorna kommer att uppdateras med ytterligare information vid behov.

Europeiska kommissionen
Generaldirektoratet för konkurrens

²⁸ Artikel 5.6 i protokollet om Irland/Nordirland.